

הבטיחות מתחילה ונגמרת באדם -

הכנס ה־16 לבטיחות ובריאות בתעסוקה

הכנס השנתי של המוסד לבטיחות ולגיהות התקיים השנה (ב־1 במאי) לצד תערוכת 'אחזקה ובטיחות' - 'ישראל' במרכז הירידים והקונגרסים בתל אביב. בכנס השתתפו כ־600 ממונים על הבטיחות, יועצים, מדריכים ומפקחי עבודה וכיבדו בנוכחותם בכירים ממוסד הכלכלה (תמ"ת), מהמוסד לביטוח לאומי, תנועת המושבים, וכן אנשי המוסד לבטיחות ולגיהות.

הכנס הארצי עסק הפעם בשני נושאים שהמכנה המשותף ביניהם הוא הבטיחות והגיהות בעבודה. הנושא הראשון התייחס לתפיסה האסטרטגית שגלומה בתקנות החדשות של ארגון הפיקוח על העבודה - תכנית לניהול בטיחות, שפורסמו השנה, והשני - נוגע לפן החברתי תעסוקתי והוא בטיחות ובריאות בתעסוקה של עובדים עם מוגבלות.

דניאל חדר, מנכ"ל המוסד לבטיחות ולגיהות, תיאר את החזון של המוסד לבטיחות ולגיהות והתכניות להטמעת תרבות של התנהלות בטיחותית לאורך כל תקופת חיי האדם מהילדות, גני ילדים דרך בתי הספר, צבא, שנות העבודה וגם לעת זיקנה. לדבריו זוהי משימה לא פשוטה - לגרום לשינוי תרבות הבטיחות במדינה. אבל על מנת להגיע ליעילות מרבית ולמיקסום הבטיחות בעבודה יש להטמיע חשיבה והתנהלות בטיחותית הרבה לפני שהאדם מגיע למקום העבודה. הבטיחות לא מתחילה ולא נגמרת במקום העבודה. היא קיימת בכל מקום ובכל תחום, וקשורה לחינוך, לערכים ולהתנהלות. השרשת נורמת התנהלות בטיחותית דורשת שינוי תרבות וזאת משימה לא פשוטה.

משה לביאן, יו"ר מינהלת המוסד לבטיחות ולגיהות, דיבר על חשיבות שיתוף הפעולה בין המוסד לבטיחות ולגיהות - שעוסק במניעה - לבין תפקידו העיקרי של משרד הכלכלה שעוסק באכיפה. "שיתוף הפעולה בין הגופים ממצב אותנו במקום הנכון", לעשייה הבטיחותית.

ורדה אדוארדס, ראש מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית ומפקחת עבודה ראשית בפועל, אמרה שיישום התכנית לניהול הבטיחות הוא אחד הנושאים המרכזיים של המינהל במטרה לצמצם

▲ מושב המליאה

סכרת ועלייה ברמת הכולסטרול. **צבי גוטטר**, נציג ההסתדרות וממלא מקום יו"ר ההסתדרות, אמר שצריך לתבוע ממי שעוסקים בתקציב המדינה שיתייחסו לבטיחות בהיבט רחב ולא רק תחת הבחינה של כדאיות כלכלית. להשקעה בבטיחות אין מחיר כלכלי ואין כדאיות כלכלית אם רוצים להבטיח שאדם שיצא לעבודה יחזור בריא ושלם לביתו.

נחום טיר, מי שעמד עד סוף חודש אפריל, בראש האגף לפרויקטים ופיתוח תשתיות במוסד לבטיחות ולגיהות ציין את חשיבותם של אמצעי הדרכה והסברה, כמו ניידות ההדרכה שפיתח המוסד לבטיחות ולגיהות. פיתוח אמצעים שהם סיפור הצלחה וייחודיים בעולם, ומשמשים דוגמה למדינות אחרות. עוד אמר בסיכום פועלו במוסד כי עליו להסתכל על הבטיחות בעבודה כמוצר לכל דבר ועניין, ולשאוף למקסימום ריאל ולא למינימום הנדרש.

דניאל חדד, ציין בפתיחת המושב שעסק בבטיחות ובתעסוקה של עובדים עם מוגבלות כי "העסקת עובדים עם מוגבלות היא אתגר עם מסר וחזון חברתי חדש. הגברת הבטיחות בעבודה בקרב אנשים עם מוגבלות תוביל לשוויון הזדמנויות אמיתי".

נחום טיר דיבר בנושא העסקת עובדים עם מוגבלות וציין כי קרוב ל-20% מכוח העבודה במשק נמצא ברמת מוגבלות כזו או אחרת. קיימות 383 עמותות הרשומות במשרד המשפטים העוסקות בטיפול באנשים עם מוגבלות. המוסד לבטיחות ולגיהות פתח בשנה האחרונה "ארגז כלים" שיוכל לתת מענה לצרכים של עובדים עם מוגבלות בעבודות השונות ויוכל לתת מענה למנהלים בנוגע להעסקת העובדים הללו.

אבי אילון, מנהל פרויקטים במוסד לבטיחות ולגיהות, דיבר על הצורך בהסרת חסמים תעסוקתיים העומדים בפני אנשים עם מוגבלות. הפרויקט, שנעשה בשת"פ עם המעסיקים והעובדים המוגבלים, כלל בין השאר סקר סיכונים סביבתי וניתוח מקיף של עמדת העבודה מבחינתו של העובד הרגיל והעובד המוגבל. סקר זה נעשה תוך שיתוף העובדים המוגבלים בכל תחנת עבודה. כמו כן בוצעה הערכה של הסיכונים ובהמשך – יישום פתרונות לסיכונים לא קבילים.

בפתיחת המושב שדן בהעסקת עובדים עם מוגבלות הציגה **פסקל ברקוביץ** את סיפור חייה המרגש המעורר מחשבה רבה. פסקל איבדה את 2 גלגליה בתאונת רכבת בצרפת כאשר היתה בת 17. למרות הנכות הקשה היא הצליחה – בנחישות, בהתמדה, בגבורה ובאופטימיות רבה – לפתח קריירה של עיתונאית, במאית, מרצה, ואתלטית וייצגה את ישראל בגאווה ובהצלחה במספר אולימפיאדות לנכים.

מנחם יעקובוביץ, יו"ר חברת ההיי-טק 'נטפרוטק' שפיתח פלטפורמה אינטרנטית לעסקים קטנים ובינוניים, אמר כי הוא רואה חשיבות רבה להעדפה להעסיק עובדים עם מוגבלות. בחברה שלו עובדים 20 עובדים עם מוגבלות.

רינה בודנקין, העלתה את הנושא של קידום הבטיחות בעבודתם של אנשים עם מוגבלות "זהו עולם ומלואו ויש צורך להתאים שיטות ועמדות עבודה לעובד המוגבל". התחלת הפרויקט נעשתה בשנת 2009 ודרשה התייחסות ברגישות מרבית של העובדים והמדריכים לעובדים עם מגבלות.

במושב שעסק בתקנות הבטיחות בעבודה, התכנית לניהול הבטיחות, הציגה יו"ר המושב **ורדה אדוארדס** את דרישות הרגולטור. **ד"ר אבי גריפל וצבי בנימיני** דיברו על התפיסה האסטרטגית שגלומה בתקנה החדש להגברת הבטיחות במקומות עבודה. ■

▲ דניאל חדד

▲ נחום טיר

▲ צבי גוטטר

▲ רינה בודנקין

את מספר הנפגעים בתאונות עבודה. בנוסף, המינהל פועל לקידום הפרויקט של רשם מחלות מקצוע, על מנת שניתן יהיה להתמודד טוב יותר במחלות המקצוע כמו מחלת הסיליקוזיס המאפיינת את מי שעוסקים בעיבוד אבן ושיש. כמו כן יש כוונה להתמקד בפעולות מניעה בתחומים שונים ולשם כך מגייסים ומכשירים כוח אדם לנושא האכיפה.

רינה בודנקין, מנהלת קרן 'מנוף' במוסד לבטיחות לאומי, דיווחה כי על פי נתוני ארגון העבודה העולמי – ILO יותר מ-2 מיליון עובדים מתים כל שנה בשל בעיות בריאות הקשורות לחשיפה לחומרים שונים בעבודה. האיחוד האירופאי מוציא כל שנה 145 מיליארד יורו לתשלומי פיצויים לנפגעים.

היא ציינה כי המגמה בשנים הבאות בישראל תתמקד בטיפול ובמעקב, ברישום ובמניעת מחלות מקצוע. כמו כן יש הרבה מה לשפר בבטיחות בענפים כמו בנייה וחקלאות, וכן צורך לקדם את הבטיחות במקומות עבודה קטנים שבהם שיעור התאונות ביחס לעוסקים גבוה.

לפעילויות השונות שנעשות להפחתת מספר הנפגעים בתאונות עבודה, לאורך זמן, יש הישגים משמעותיים. בשנים האחרונות יש ירידה בכמות הנפגעים בתאונות עבודה. בשנת 2000 עמד שיעור הנפגעים בתאונות עבודה, ביחס למספר המועסקים, על כ-3%, ובשנת 2011 על 2%. כמו כן בהשוואה למספר תאונות עבודה בקרב מדינות החברות ב-OECD אנחנו נמצאים בשליש הנמוך. יחד עם זאת עלתה עם השנים החומרה של תאונות העבודה. כל נפגע נעדר בממוצע כ-26 ימים מעבודתו. האופי של תאונות העבודה משתנה בשל שינוי במקצועות העבודה בעולם. יש להתייחס למחלות אשר עלולות להיגרם בתחומי עבודה חדשים כמו ביוטכנולוגיה, ננוטכנולוגיה, עבודה עם ציוד אלקטרוני וחשיפה לשדות אלקטרומגנטיים. כמו כן יש עלייה בבעיות הנגרמות כתוצאה מתנאי עבודה. על פי נתוני האיחוד האירופאי הולכות ומתגברות בעיות שריר-שלד הנגרמות כתוצאה מהעבודה, וגם בשל התנהלות מחוץ לשעות העבודה. 50% מההיעדרויות מהעבודה שנמשכו מעל 3 ימים, נגרמו בשל בעיות שריר-שלד. שיעור הנפגעים בשל בעיות שריר-שלד עולה גם בארץ. כמו כן יש להתייחס לנושא של ישיבה רצופה במהלך שעות העבודה שגורמת לעליית החשיפה לסיכונים בריאותיים משמעותיים כמו